
Francis Zelck

Redactioneel

Het laatste decennium van deze eeuw lijkt zeer merkwaardig te worden. Terwijl het Westen reikhalzend uitkijkt naar de Grote Eenmaking, wordt Centraal- en Oost-Europa in toenemende mate uit elkaar gerukt door het Nationalisme-vraagstuk. Is dit het gevolg van de zo vaak aangehaalde «historische», «traditionele» tegenstellingen tussen Oost en West?

Het nieuwe toverwoord in de Westerse financiële en economische kringen bestaat uit vier cijfers: 1992. De cijfercombinatie in het Oosten lijkt steeds meer in de richting van «alles behalve 1917» te evolueren. Vooreerst ons aan collectieve -binnen links dan toch- verbijstering over te geven, doen we er goed aan de ons nog resterende inspanningen te wijden aan het trachten te begrijpen. We hopen dat dit tweede nummer hiertoe een bijdrage kan leveren.

Het nationalisme is inderdaad een splijtzwam, maar ook veel meer dan dat. Overal blijkt dat nationale grenzen niet in staat zijn de "nationale" of sub-nationale sentimenten in te dammen. Anderzijds betekent precies deze vaststelling enkel dat de zogenaamde "nationale" grenzen niet tot stand zijn gekomen met instemming van de bevolking. Tot spijt van wie het benijdt. Zijn het niet eerder de gewelddadige ontladingen van de jarenlang opgehoopte spanningen die in linkse middens onrust zaait, dan wel de vandaag dikwijls versluiserde bekommernis van een volk om zijn cultuur, tradities, geschiedenis en taal te bewaren? Aan het begrip "bewaren" zitten uiteraard tal van tegenstrijdige inhouden vast: net zoals een museum het verleden op een conservatieve, duffe en verstikkende manier kan bewaren, is het evengoed mogelijk dat verleden een nieuwe, progressieve betekenis mee te geven. Een onbevangen, van alle misplaatste en al te vaak verkeerd begrepen "eerbied" ontdane verwerking van de eigen geschiedenis kan op velerlei manieren een klaardere kijk op het heden aanbieden. Net zoals, in de omgekeerde richting, het heden en een coherente maatschappijvisie een nieuw licht op het doen en laten van de voorbije generaties kunnen werpen. Met enige fierheid mogen we stellen dat de auteurs die een bijdrage leverden voor dit VMT deze aanpak op treffende wijze op papier hebben gezet.

Antoon Roosens behandelt het vraagstuk "nationalisme" vanuit een theoretische, op de historische ervaringen van links gebaseerde invalshoek. Hugo Gijssels belicht uitvoerig de wordingsgeschiedenis van het

politieke Vlaamsnationalisme. Jef Turf buigt zich over het recent verschenen boek van Ludo Dierickx. Robert Stallaerts bezorgde een bijdrage over dat land, dat door velen als een laboratorium voor nationaliteitenkwesties werd beschouwd, maar waar de experimenten de laatste tijd niet meer schijnen te lukken: Joegoslavië. Jean-Marie Chauvier gaf ons zonder aarzelen de toestemming het hoofdstuk uit de tweede, herwerkte uitgave van zijn *L'URSS, une société en mouvement* (Parijs, Editions de l'Aube 1990) in vertaling over te nemen, waarvoor onze oprechte dank. Albert De Coninck wijdt een artikel aan die zeer specifieke variant van het nationalisme in zijn meest agressieve vorm: het zionisme. Tenslotte behandelt Charlie Leadbeater de huidige toestand in de Sovjet-Unie en schetst hij een aantal niet bijster hoopgevende mogelijke ontwikkelingen voor de nabije toekomst. Wat de boekenrubriek betreft, bespreekt Bart Vonck voor ons het recentste, indringende werk van Noam Chomsky.